

ZIEMEĻU PURVU MEŽU UN MITRĀJU BIOCENTRS

1. Ainavas struktūras raksturojums

Biocentru veido liela priežu un bērzu meža masīva un augsto purvu ainava. Meža masīvs nav fragmentēts. Kodolzonu kopējā platība (21219 ha), pārsniedz starptautiskas nozīmes biocentra platības (1000 ha) kritēriju, un to augstā bioloģiskā kvalitāte atbilst starptautiskas nozīmes biocentra kritērijiem.

2. Kodolzonu raksturojums un attīstība

Starptautiskas nozīmes kodolzonas (augstie purvi, priežu meži, mistrotas bērzu un egļu mežaudzes) veido savstarpēji vienotu un saistītu ainavu kompleksu. Kodolzonas aptver mežu un purvu buferzona. Kodolzonas ir vāji fragmentētas un cilvēku darbības maz traucētas.

2.1. Kodolzonu ainavu struktūras raksturojums

Ziemeļu purvu biocentrā ir šādas kodolzonas:

1. Ķeru purva meža masīva ainavas kodolzona (1.1.17) – mitro un drenēto priežu un bērzu meža masīva ainava. Meža masīvs veido ainavas matricu, kurā kā lielāki ainavu plankumi ir augstie un pārejas purvi, bet kā nelieli plankumi – lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Nelielās platībās meža masīvā sastopami melnalkšņu, apšu un platlapju nogabali.

2. Slapju un meliorētu Priežu – bērzu mežaudžu ainava ar lauksaimniecības zemju plankumiem (1.1.19.) – mistrotu audžu ar bērzu nogabalu dominanti meža ainava ar lieliem lauksaimniecības zemju un purvu plankumiem. Liela daļa no mežaudzēm ir pārmitras.

3. Skaņākalna priežu meža masīva ainava (1.1.13.) – ainavas struktūru veido priežu mežu masīva ainava. Meža matricā dominējošā koku suga – priede. Nelielos nogabalos, reljefa pazeminājumos, sastopamas melnalkšņu audzes.

4. Jaunvilklaucēņu mitro bērzu un priežu mežaudžu ainava (1.1.18). Ainavā dominē mitrie bērzu un priežu meža nogabali. Nelielās platībās sastopami melnalkšņu un apšu meži.

5. Soku purva minerālaugšņu salas meža ainava (1.1.20.) – dominē priežu un bērzu meža nogabali.

6. Driķu meliorēto priežu mežu ainava (1.1.21) – dominē meliorēti priežu un bērzu mežu nogabali.

7. Ramatas priežu mežu ainava (1.1.16) – dominē purvainie un sausie priežu mežu nogabali.

8. Soku (Kodajpurva) augstā purva ainava (4.1.7.).

Ainavas struktūru veido augstais purvs ar ciņu – lāmu kompleksiem un distrofiem ezeriem. Purva ziemeļu daļā atrodas Sokas ezers. Ūdens kvalitāte ezerā atbilst augstai ekoloģiskajai kvalitātei. Purva malās augstais purvs pāriet pārejas purvā, purvainos priežu mežos un melnalkšņu staigņajos. Igaunijas – Latvijas projektā “Integrēta mitrāju

un mežu apsaimniekošana Ziemeļlivonijas robežzonā” secināts, ka piegulošo teritoriju meliorācija un mežsaimniecība purva pieguļošajā teritorijā veicina purva hidroloģisko apstākļu pasliktināšanos.

9. Oļļu augstā purva ainava (4.1.6.) – klaja augstā purva ainava ar akačiem un ezeriem (Kamalas Lielezers, Mazezers). Pārejas un zemā purva pazīmes izpaužas purva malās.

10. Pirtsmeža purva ainava (4.1.8.) – augstā purva ainava ar koncentriskos lokos izvietotiem lāmu – akaču kompleksiem.

11. Vilku purvu ainava (4.1.9.) – augstā un pārejas purvu ainava.

12. Planču (Jānīša – Dainas) purva ainava (4.1.11.) – augstā un pārejas purvu ainava.

13. Kalna purvs (4.1.3., 4.1.4.) – Teritoriju veido divi nelieli augstie purvi. Teritorija atrodas lielā meža masīvā.

14. Limšānu purvs (4.1.2.) ainava – rietumu tipa augstais purvs ar ciņu mazmeldru (*Trichophorum caespitosum*). Sastopami tādi ES Biotopu direktīvas aizsargājami biotopi kā neskarti augstie purvi, pārejas purvi un slīkšņas, purvaini meži, degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās. Purvu ietver purvains priežu mežs, kā arī sausi skujkoku un jauktu koku meži. Purva malās fragmentāri sastopami pārejas purvi.

2.2. Kodolzonu bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Biocentra bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums ir meža un purvu masīvu lielās platības un mazā fragmentācija, vecas mistrotas un priežu audzes.

1. Ķeru purva meža masīva ainavas kodolzona (1.1.17) – mazfragmentētā priežu meža ainavā piemēroti biotopi ir mednim, melnajam stārķim, baltmugurdzenim un citām indikatorsugām, kas kopumā liecina par ainavas augsto bioloģisko vērtību. Dabiskie meža biotopi aizņem 92 ha.

2. Meliorēto priežu – bērzu mežaudžu ainava ar lauksaimniecības zemju plankumiem (1.1.19.) Mitrie priežu – bērzu meži (tie ir relatīvi ļoti veci) ir piemēroti biotopi daudzām indikatorsugām (lācim, lūsim, lidvāverei, mednim, dzenim, melnajam stārķim, trīspirkstu dzenim, baltmugurdzenim u.c.). Dabiskie meža biotopi ainavā aizņem 43 ha lielu platību. Liela bioloģiskās daudzveidības nozīme ir lauksaimniecības zemēm un mežu ekotoniem.

3. Skaņākalna priežu meža masīva ainava (1.1.13.). Pašreizējā mežaudžu struktūra un meža masīva lielā platība nosaka, ka tā ir piemērota dzīvotne daudzām dzīvnieku sugām (lācim, lūsim, lidvāverei, mednim, dzenim, melnajam stārķim, trīspirkstu dzenim, baltmugurdzenim u.c.). Dabiskie meža biotopi ainavā aizņem 101 ha lielu platību.

4. Jaunvilklaucēnu mitro bērzu un priežu mežaudžu ainava (1.1.18).

Meža ainavā ir piemēroti nogabali lācim, lidvāverei, lūsim, mednim, dzenim, melnajam stārķim, melnajai dzilnai, baltmugurdzenim. 21 ha teritorijas aizņem dabiskie mežu biotopi.

5. Soku purva minerālaugšņu salas meža ainava (1.1.20.). Teritorijā ir piemēroti biotopi lācim un vilkam.

6. Driķu meliorēto priežu mežu ainava (1.1.21). Visa ainava ietilpst vilka, lūša un aļņa kodolzonā. Daudzi meža nogabali atbilst dzīvotnei mednim, dzenim, melnajam stārķim, melnajai dzilnai, baltmugurdzenim un trīspirkstu dzenim. 3 ha teritorijas aizņem dabiskie mežu biotopi.

7. Ramatas priežu mežu ainava (1.1.16). Visa ainava ietilpst vilka kodolzonā. Te ir meža nogabali, kas ir piemēroti mednim, melnajam stārķim, melnajai dzilnai, trīspirkstu dzenim un baltmugurdzenim.

8. Soku (Kodajpurva) augstā purva ainava (4.1.7.).

Putniem nozīmīga teritorija. Dabiska augstā purvu ainava ar tai raksturīgo augu un dzīvnieku kompleksu. Purva malā melnalkšņu staignāji. Bioloģisko daudzveidību nosaka arī minerālaugšņu salas, kas apaugušas ar melnalkšņiem, apšu un priežu audzēm.

9. Oļļu augstā purva ainava (4.1.6.) Liela dabisko biotopu un aizsargājamo ligzdojošo putnu daudzveidība. Migrējošo putnu (piemēram, caurceļejošās baltpieres un sējas zosis) apmešanās un barošanās vieta.

10. Pirtsmeža purva ainava (4.1.8.). Dabiska augstā purvu ainava ar tai raksturīgo augu un dzīvnieku kompleksu. Putniem nozīmīga teritorija.

11. Vilku purvu ainava (4.1.9.) – augstā un pārejas purvu ainava ar tam raksturīgo biotopu kompleksu.

12. Planču (Jānīša – Dainas) purva ainava (4.1.11.) – augstā un pārejas purvu ainava ar tai raksturīgo augu un dzīvnieku kompleksu.

13. Kalna purvs (4.1.3., 4.1.4.) ainava – augstais purvs ar purvam pieguļošiem mitriem mežiem, galvenokārt, priežu meži, nedaudz arī melnalkšņu staignāji un dabiskajiem meža biotopiem atbilstoši boreālie (egļu-apšu) meži. Teritorija atbilst medņa un lūša kodolzonai. Daudzām indikatorsugām (alnim, lācim, lidvāverei, purvāju skrejvabolei, skrejvabolei, vilkam) šis purvs iekļaujas buferzonā.

14. Limšānu purvs (4.1.2.) ainava – teritorija ietver rietumu tipa augsto purvu ar ciņu meldru. Teritorija atrodas medņa un lūša kodolzonā. Daudzām indikatorsugām (alnim, lācim, lidvāverei, purvāju skrejvabolei, skrejvabolei, vilkam) šis purvs iekļaujas to kodolzonu buferzonā.

2.3. Kodolzonu estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Kodolzonu estētiskais novērtējums:

- Ainavas estētiskā vērtība kopumā ir zema, jo tai nav raksturīgi atklāti panorāmas skati un zems ainavas jutīgums. Augsta estētiskā vērtība ir augsto purvu ar lāmu un akaču kompleksi ainavām, kā arī priežu mežu ainavai abpus Salacai.

Kodolzonu kultūrvēsturiskais novērtējums:

- Ainavā nav nozīmīgu kultūrvēsturisko objektu un augstas kultūrvēsturiskās vērtības.
- Kultūrvēsturiska vērtība ir saglabājušām pļavām starp purviem.

2.4. Kodolzonu sociālekonomiskā nozīme

Mežu ainava

- Sakarā ar to, ka lielākā daļa no mežaudzēm netiek aizsargātas un tajās nav ierobežota mežizstrāde, un ka vairāk kā 25% mežaudžu tuvākajos 15 gados sasniegs cirtmetu, tām ir liela ekonomiskā vērtība, kas būtiski var uzlabot pašvaldību sociālekonomisko stāvokli. Mežu apsaimniekošanu traucē slikti attīstītais meža ceļu tīkls.
- Meža masīviem ir liela nozīme medību saimniecības attīstībā.

Purvu ainava

Kodolzonās ietilpstošajām purvu ainavām pašreiz nav liela sociālekonomiskā nozīme. Purvu ūdenstilpnes galvenokārt tiek izmantotas makšķerēšanā. Purvu ainavu sociālekonomisko nozīmi iespējams palielināt sekmējot dabas tūrisma aktivitātes. Purvu ainavās nav pieļaujama kūdras ieguve.

2.5. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Ainavu struktūras vispārējās attīstības tendences:

Pašreiz nav novērojamas lielas izmaiņas mežu ainavu struktūrā, jo pašreizējā mežsaimnieciskā darbība būtiski nepalielina mežu fragmentāciju. Nākotnē, izbūvējot meža ceļus, mežizstrāde meža masīvos var strauji pieaugt, kas izpaudīsies ainavas fragmentācijā.

Nākotnē sagaidāma lauksaimniecībā izmantojamo zemju pakāpeniska apmežošanās, kā rezultātā meža ainavu matricā izzudīs lauksaimniecības zemju plankumi – novērojama ainavu homogenizācija.

Mežu ainavu attīstība

Meža masīvi ir pietiekami lieli un stabili. Tos pašreiz nefragmentē blīva meža ceļu infrastruktūra.

Vērtējot mežaudžu vecuma struktūru, prognozējams, ka mežu platība kodolzonās, kurai ir sasniegts vai tuvākajos 15 gados tiks sasniegts ciršanas vecums, sastāda 4235 ha. Tas nozīmē būtisku traucējumu palielināšanos, izstrādājot mežu, kā arī pārmaiņas pēc izstrādes. Priežu mežaudžu klašu proporcionālais sadalījums neatbilst dabiskajai mežaudžu vecumstruktūrai. Tātad, intensīvas mežistrādes rezultātā, balstoties galvenokārt uz ekonomiskajiem kritērijiem, pēc 60 gadiem meža masīvā nebūs pietiekami daudz bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai saglabāto veco audžu. Mežu fragmentācijas rezultātā, kas saistīta ar jaunu mežu ceļu izbūvēšanu un veco ceļu rekonstrukciju un mežu izciršanu kaileirtēs, būtiski var tikt ietekmētas medņu un citu sugu populācijas.

Purvu ainavu attīstība

Purvu ainavu attīstība ir saistīta ar purvu eutrofikāciju un pakāpenisku aizaugšanu ar kokiem. Augstie purvi barojas no atmosfēras nokrišņiem, kuru sastāvu ir gandrīz nepiespējami ietekmēt.

2.6. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Mežu ainava

Ķeru purva meža masīva ainavas kodolzona (1.1.17)

- Mikroliegumu platība: 129,4 ha (3,7%),
- ĪADT platība: 345,5 ha (9,9%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 3135,6 ha (90,1%).

Meliorēto priežu – bērzu mežaudžu ainava ar lauksaimniecības zemju plankumiem (1.1.19.)

- Mikroliegumu platība: 109,5 ha (1,9%),
- ĪADT platība: 1283,2 ha (22,5%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 4410,8 ha (77,5%).

Skaņākalna priežu meža masīva ainava (1.1.13.).)

- Mikroliegumu platība: 213,8 ha (4,6%),
- ĪADT platība: 619 ha (13,3%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 3804,5 ha (81,6%).

Jaunvilklaucēņu mitro bērzu un priežu mežaudžu ainava (1.1.18).

- Mikroliegumu platība: 42,2 ha (13,3%),
- ĪADT platība: 63,6 ha (20,1%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 252,6 ha (79,9%)

Soku purva minerālaugšņu salas meža ainava (1.1.20.)

- ĪADT platība: 51,4 ha (100%)

Driķu meliorēto priežu mežu ainava (1.1.21).

- ĪADT platība: 7,4 ha (3,7%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 194,6 ha (96,3%).

Ramatas priežu mežu ainava (1.1.16).

- ĪADT platība: 325,8 ha (69,7%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 141,6 ha (30,3%).

Dabas aizsardzības režīms pašreiz nenodrošina vēlamās mežu struktūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai izveidošanos

Purvu ainava

Daļā purvu ainavu aizsardzību nodrošina to iekļaušana dabas liegumos:

1. Dabas liegumā „Ziemeļu purvi” – Soku (Kodajpurva) augstā purva ainava un Oļļu augstā purva ainava.
2. Dabas liegumā „Pirtsmeža purvs” – Pirtsmeža purva ainava;
3. Dabas liegumā „Limšānu purvs” – Limšānu purva ainava;
4. Dabas liegumā „Kalna purvs” – Kalna purva ainava.

Dabas liegumiem nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, bet to pašreizējais aizsardzības statuss nodrošina minēto purvu dabas aizsardzības prasības.

2.7. Vēlamā ainavu struktūra un tās elementu attīstība

Mežu ainava

Mežu ainava, kur lielā platībā nenotiek saimnieciska iejaukšanās un audzes tiek apsaimniekotas galvenokārt ar mērķi nodrošināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos. Tur, kur saimniekošana notiek, tā tiek veikta maksimāli imitējot dabisko procesu norisi; var veidot mikrofragmentāciju (dažu koku lieluma lauces un mazi klajumi), bet nedrīkst veidoties lielas izcirtumu un jaunaudžu vienlaidu platības.

Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas, kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, un 20% (prioritāte priežu audzēm purva tuvumā un uz kāpām, kā arī bērzu audzēm uz slapjām minerālaugsnēm) audžu nav ieteicama mežsaimnieciskā iejaukšanās. Apsaimniekotajās audzēs saglabājams lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, kur ir, atstājamās arī apses, kā arī lielu apšu stubeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).

Purvu ainava

Purvu ainavas vēlamā struktūra ir pašreizējā ekosistēmu struktūra. Vienlaicīgi vēlams ierobežot priedes un citu koku izplatību atklātajos augstajos purvos. Nav pieļaujama hidroloģiskā režīma maiņa.

Ilgtermiņā būtu nepieciešama hidroloģiskā režīma atjaunošana, likvidējot purvu sadalošo grāvju negatīvo ietekmi, kā arī aizdambējot grāvjus, kas rada noteci no purva. Ieteicama būtu arī meliorācijas ietekmes mazināšana apkārtējos mežos.

2.8. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

Kodolzonās

Biocentra kodolzonās nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve, mežu plantāciju ierīkošana, vēju ģeneratoru uzstādīšana un vienlaidus apbūves attīstība.

Meža masīva ainava

Dabas aizsardzības mežos bez saimnieciskās darbības un dabas aizsardzības mežos ar pieļaujamu saimniecisko darbību veicamie (atļautie) pasākumi plānojami izstrādājot detālo AEP, ievērojot katram ainavas struktūras elementam noteiktās prasības (ainavu telpu struktūras elementu apraksti), tās papildinot un detalizējot atbilstoši prioritārajam aizsardzības mērķim. Meža masīvam izstrādājams ilgtermiņa ainavu ekoloģiskais plāns (M1:10000), kam jānodrošina, ka:

- **Ķeru purva meža masīva ainavas kodolzona (1.1.17).**
 1. Vismaz 20% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 10% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā un apšu audzēm, tad melnalkšņu un bērzu audzēm uz mītrām augsnēm, vēlams lielākā platībā vienkopus, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
 2. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
 3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsma apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.
 4. Ja to pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.
 5. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistojumam; izcirtās platības atstājamas dabiskai apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes).
- **Meliorēto priežu – bērzu mežaudžu ainava ar lauksaimniecības zemju plankumiem (1.1.19).**

1. Jā saglabā tradicionāla (esošā) zemes izmantošana.
2. Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 15% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā purvu tuvumā, dabiskas izcelsmes egļu audzēm uz mitrām augsnēm un apšu audzēm, tad melnalkšņu un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm, vēlams lielākā platībā vienkopus, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
3. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10-20 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
4. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsma apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.
5. Tur, kur iespējams, priekšroka dodama dabiskai meža atjaunošanai. Ja to pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.
6. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistrojumam; izcirstās platības atstājamas dabiskai apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes).
7. Nav vēlams jaunu ceļu būve poligona koridorveida meža joslā, kas savieno Ziemeļu purvus ar Planču un Vilku purvu caur Pirtsmeža un Limšēnu purviem.

• **Skaņākalna priežu meža masīva ainava (1.1.13.)**

1. Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 15% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā purvu tuvumā, platlapjiem un melnalkšņu un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm — dumbrājiem, liekņai, slapjajai gāršai u.tml., vēlams lielākos blokos, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
2. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsma apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.
4. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistrojumam; izcirstās platības atstājamas dabiskai

apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes), bet kur pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.

5. Nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve Salacas ielejas teritorijā.

• **Jaunvilklaucņu mitro bērzu un priežu mežaudžu ainava (1.1.18).**

1. Vismaz 30% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 20% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā purva tuvumā, dabiskas izcelsmes egļu audzēm uz mitrām augsnēm un apšu audzēm, tad melnalkšņu un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm, vēlams lielākā platībā vienkopus, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
2. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10-20 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsmas apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.
4. Tur, kur iespējams, priekšroka dodama dabiskai meža atjaunošanai. Ja to pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.
5. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistrojumam; izcirstās platības atstājamas dabiskai apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes).

• **Soku purva minerālaugšņu salas meža ainava (1.1.20.)**

1. Mežaudzes netiek apsaimniekotas.
2. Nav pieļaujama jauna meliorācija.

• **Driķu meliorēto priežu mežu ainava (1.1.21)**

1. Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 15% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā purvu tuvumā, dabiskas izcelsmes egļu audzēm uz mitrām augsnēm un apšu audzēm, tad melnalkšņu un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm, vēlams lielākā platībā vienkopus, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
2. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10-20 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet, kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsmas apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes

metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.

4. Tur, kur iespējams, priekšroka dodama dabiskai meža atjaunošanai. Ja to pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.
5. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistrojumam; izcirstās platības atstājamas dabiskai apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes).

• **Ramatas priežu mežu ainava (1.1.16)**

1. Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 15% (priekšroka priežu audzēm ar vismaz 150g koku klātbūtni sastāvā purvu tuvumā, platlapjiem, apšu audzēm un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm, vēlams lielākā platībā vienkopus, kur mazāka līdzšinējā apsaimniekošanas ietekme) pilnībā bez mežsaimnieciskas iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
2. Izstrādātajās audzēs jāatstāj lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, bet kur to nav, apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsmas apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augšnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs.
4. Mākslīgās izcelsmes egļu audzes dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piemistrojumam; izcirstās platības atstājamas dabiskai apmežošanai ar apsi, bērzu un melnalksni (atkarībā no audzes), bet kur pieļauj augšanas apstākļi, izcirtumi apmežojami ar platlapjiem.
5. Nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve Salacas ielejas teritorijā.
6. Nav pieļaujama jauna meliorācija, kuras rezultātā varētu tikt nosusināti purvainie priežu meži.

Purvu ainava

1. Jānodrošina stabils hidroloģiskais režīms purvos un to apkārtnē. Nav pieļaujama purvu un to apkārtnē esošo mežu drenēšana.
2. Nav pieļaujama kūdras ieguve purvos.
3. Veicot mežsaimniecisko vai citu darbību purvu apkārtnē, jāizvērtē un jāsamazina to potenciālā ietekme.
4. Ilgtermiņa pasākumi: jāizvērtē iespējas un jārealizē esošās meliorācijas sistēmas (grāvju, kontūrgrāvju u.c.) daļēja un/vai pilnīga aizdambēšana un ietekmes samazināšana uz purviem.
5. Jāizstrādā norakto kūdras platību apsaimniekošanas plāns, izvēloties konkrētu risinājumu, piemēram, appludinot vai apmežojot.

3. Buferzonas raksturojums un attīstība

Biocentra buferzona izveidota ar mērķi nodrošināt bioloģisko vērtību saglabāšanu starptautiskas nozīmes kodolzonā. Vienīgais ierobežojums, kas attiecas uz buferzonu: to nedrīkst transformēt citos zemes izmantošanas veidos.

3.1. Buferzonas ainavu raksturojums

Biocentra buferzonu veido mežu masīva un atsevišķu purvu (Dzirņu purvs), purvainu mežu ainava ar lauksaimniecības zemju plankumiem.

3.2. Buferzonas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Biocentra buferzonas bioloģisko daudzveidību nosaka tie paši faktori, kas kodolzonās – liels meža un purvu masīvs, relatīvi liels ekotons, vecās mežaudzes.

Augstāka bioloģiskā vērtība ir nacionālās nozīmes biocentriem atbilstošām ainavām:

1. Drenētajai priežu un egļu mežu ainavai (1.1.22.) ar Ķeseles augsto purvu (5.1.25.);
2. Dzirņu augstā purva ainavai (5.1.26.);
3. Dzērves augstā purva ainavai (5.1.31.);
4. Priežu mežu ainavai (1.1.14.).

3.3. Buferzonas ainavu estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavu estētiskais novērtējums:

- Buferzonu mežu un purvu ainavai nepiemīt augsta estētiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskais novērtējums:

- Ainavā nav nozīmīgu kultūrvēsturisko objektu un tai nepiemīt augsta kultūrvēsturiskā vērtība.
- Buferzonā vietām ir saglabājušās atsevišķas vecsaimniecības un agrākā zemes izmantošanas struktūra. Ainavu attīstības tendences ir nelabvēlīgas minēto kultūrvēsturiskās ainavas struktūras saglabāšanai.

3.4. Buferzonu ainavu sociālekonomiskā nozīme

- Mežu ainava tiek izmantota mežsaimniecībā un medību saimniecībā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes starp meža masīviem tiek daļēji izmantotas lauksaimniecībā. Vienlaikus minētās teritorijas ietilpst areālā, kur prognozējamās lauksaimniecībā izmantojamo zemju izmantošanas strauja samazināšanās.
- Perspektīvā buferzonā būtu aktivizējama dabas tūrisma attīstība.

3.5. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Bioloģisko daudzveidību buferzonā nākotnē var ietekmēt:

- Lauksaimniecības zemju strauja aizaugšana ar krūmiem un mežu;
- Mežizstrādes intensitātes pieaugums buferzonā.

3.6. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai **Meža ainava**

- Mežu apsaimniekošana atbilstoši Latvijā spēkā esošajai meža likumdošanai. Meža masīvos (1.1.14., 1.1.22.) vēlams ievērot ainavu telpas struktūras elementu aprakstos norādītās rekomendācijas.

Purvu ainava

- Purvos saglabājams esošais purvu izmantošanas veids un hidroloģiskais režīms.

Lauksaimniecības zemju ainava

Lauksaimniecības zemju plankumus un ainavu kopumā vēlams saglabāt, kā biotopus mozaīkveida ainavā dzīvojošām sugām, kā arī kā barošanās vietas migrējošiem putniem.

4. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

1. ZVBR ainavu aizsardzības zonā iekļaujama visa biocentra teritorija, izņemot dabas liegumu teritorijas:
 - dabas liegumu „Ziemeļu purvi”;
 - dabas liegumā „Pirtsmeža purvs”;
 - dabas liegumā „Limšānu purvs”;
 - dabas liegumā „Kalna purvs”.
2. Veicot papildus pētījumus, dabas lieguma robežas jāprecizē dabas liegumam „Limšānu purvs”.
3. Balstoties uz papildus pētījumu, dabas liegumu statusu ieteicams piešķirt Ķeseles augstajam purvam.